

Archeologische Berichten (6)

Anneke Dikken

Frankisch grafveld (slot)

De vorige keer schreef ik hoe Holwerda, via gegraven sleuven 120 graven heeft gevonden met urnen, grafgiften van metaal, glas en aardewerk. In het museum De Tien Malen is een deel van deze vondsten te zien. Over de gevonden grafgiften van het Frankisch grafveld gaat dit artikel.

Algemeen bekend is, dat een deel van de opgegraven vondsten uit Putten in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden terecht kwam. Enkele jaren geleden heeft de werkgroep archeologie van PHG aan dit museum gevraagd, of het de opgegraven vondsten uit Putten in bruikleen wilde afstaan. In eerste instantie werd hier positief op gereageerd, maar er waren praktische bezwaren. Deze vondsten lagen verpakt in een depot in Alphen aan de Rijn en er was geen personeel om de 'zoektocht' van leden van de werkgroep te begeleiden. Na verloop van tijd namen we toch weer contact op met het Rijksmuseum. De heer Heikki Pauts, medewerker van het museum in Leiden stelde voor, dat hij een selectie zou kunnen maken. Dat was een goed voorstel.

*Peervormige pot met rietstengel
indrukken*

Via een email kregen we afbeeldingen van 25 voorwerpen te zien, waarvan – tot onze verrassing – 14 stuks uit het Frankisch grafveld!

Het betreft:

- een Frankische knikpot
- peervormige pot met rietstengel indruk ken
- umbo, knop van een schild (zie onderschrift bij afbeelding)
- vleugellans of speerpunt
- 2 kralensnoeren, één met 37 kralen van glas en barnsteen
- 8 metalen voorwerpen, onderdelen van riem en/of gesp

Vleugellans of speerpunt met een holle schacht voor de stok

Deze voorwerpen kunt u zien op de afdeling archeologie in de vitrine naast een informatie bord over het Frankisch grafveld.

Knop van schild

De Franken hanteren vanaf de Romeinse tijd een vrijwel geheel rond schild van hout, met leer bekleed en een ijzeren schildknop in het midden. Deze zogenaamde UMBO (navel) beschermt het gat in een Frankisch het midden van het schild om ruimte te scheppen voor de vuist die het schild vasthoudt

Kralensnoer met 37 kralen van organisch glas en barnsteen

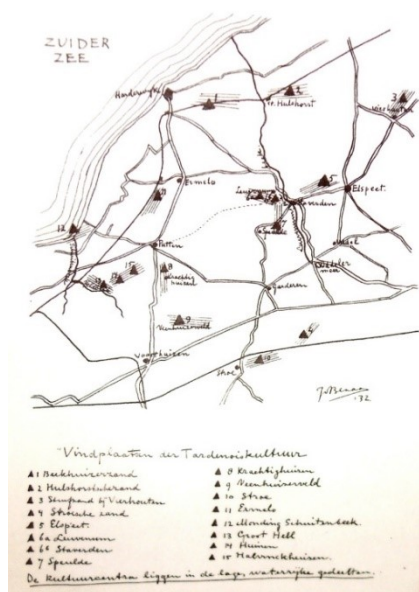
Behalve de verrassing uit Leiden werd in het najaar van 2008 ons museum bezocht door de heer Huwyler uit Basel, Zwitserland. Dit werd een bijzonder bezoek, want het had als gevolg, dat de heer Huwyler ons museum 10 archeologische vondsten schonk. (In De Graver van maart 2009 heb ik hierover geschreven.) De schenking van Huwyler bevat o.a.: een grote kan (20 cm hoog) met knik en radstempelpersiering, een grote en een kleine pot met radstempelpersiering en bronzen armbanden met een ring. Het is vrijwel zeker, dat de heer Bezaan, kunstschilder en amateurarcheoloog in Putten, deze voorwerpen heeft opgegraven en dat de potten uit het grafveld komen, dit laatste is af te leiden van afbeeldingen uit het artikel van Holwerda. (zie literaturopgave). In ieder geval staan ook deze vondsten in de al eerder genoemde vitrine.

Het is toch wel bijzonder, dat als u over de Bato'sweg of Kolt-hoornseweg loopt of fietst, een landschap met huizen, bungalowparken en sportvelden, om dan te bedenken dat hier vroeger alleen heidevelden waren en dat in de Merovingische periode (500-700 n. Chr.) mensen hier hun doden begroeven en deze doden giften meegaven en dat wij ongeveer 1400 jaar later deze

grafgiften in ons museum bekijken....

Dit is wel bijzonder te noemen.

Tenslotte nog aandacht voor 2 steeds opkomende vragen: Weten we ondertussen waar het grafveld precies lag? Heeft Holwerda het hele grafveld afgegraven?

Over deze laatste vraag schrijft Holwerda het volgende: Slechts daar, waar we de grondmassa's van onze opgraving moesten neerleggen, bleef een klein gedeelte van het

grafveld onuitgegraven ook moesten enkele graven ononderzocht blijven. Hadden we hier niet in berust, dan zou een kolossale grondverplaatsing met zeer hoge kosten nodig geweest zijn.

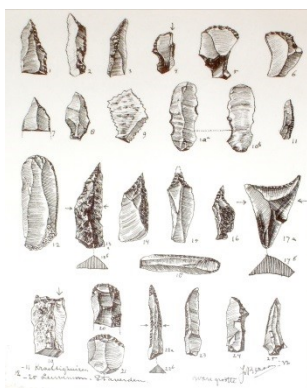
Wat de eerste vraag betreft, geeft Holwerda geen exact antwoord: zie het eerste artikel over dit onderwerp. Op dit artikel uit de Graver van december 2009 werd gereageerd: Het is in beperkte kring bekend dat dat grafveld ligt onder de parkeerplaats bij kruising Huiner Enkweg en Koudhoornseweg en de directe omgeving hiervan.

Schrijver maakt zich ook ongerust over mogelijk verstoring van de grond, die mogelijk nog archeologische waarde heeft. Daarom nam het bestuur van PHG contact op met afdeling Ruimtelijke Ordening en Grondzaken van de gemeente Putten. Deze afdeling van de gemeente gaat er van uit dat het grafveld ergens op het terrein van het Sportpark De Eendracht zou moeten liggen. Al zijn er ook twijfels, zeker na een onderzoek, dat ADC Archeo Projecten in 2008 in opdracht van de gemeente heeft uitgevoerd. De aanleiding van de opdracht was het realiseren van nieuwbouw in een kleedkamergebouw met onderkeldering op het terrein van Sportpark De Eendracht.

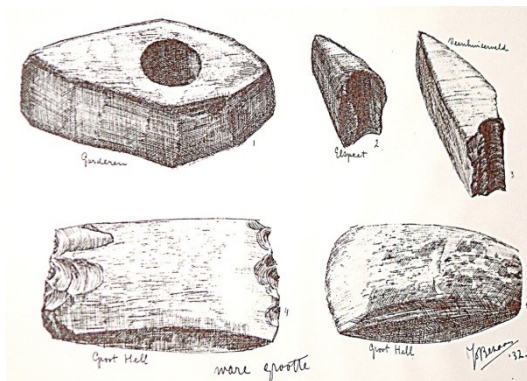
De opdracht was een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven, met als doel om na te gaan of er ter plaatse resten aanwezig waren van het grafveld.

ADC ArcheoProjecten schrijft: Er zijn in de proefsleuf enkele vage sporen van kleine kuilen aangetroffen, maar niets dat wijst op de aanwezigheid van begravingen. Ondanks uitgebreid onderzoek met de metaaldetector zijn er geen metaalvondsten gedaan, die in de directe omgeving van een vroegmiddeleeuws grafveld te verwachten zijn, ook als de resten van het grafveld vergraven zijn. Leden van de werkgroep archeologie van PHG kunnen deze woorden bevestigen, want wij waren erbij op die zeer herfstige dag in november.

Het slot van de samenvatting luidt: Er kan daarom worden aangenomen dat het door Holwerda opgegraven grafveld op deze locatie niet aanwezig is. Het terrein is afgevoerd van de Archeologische Monumentenlijst.

Kleine artefacten

Gerote artefacten

Bescherming van dit bodemarchief van de resten van het grafveld wordt zo wel erg moeilijk. Als we de plaats wel zouden weten, dan zou het toch mooi zijn om op die plaats een bord neer te zetten in de vorm van een tijdvenster, dat iets van het historisch verleden laat zien!

Een afbeelding met heidevelden, een stukje uit het verslag van Holwerda en foto's van vondsten uit de graven..... Er zou een paaltjes wandeling langs dit tijdvenster gemaakt kunnen worden, die ook andere (archeologische) bezienswaardigheden opneemt in de route: een 'klompenpad' in het Huinerveld. Maar voorlopig zijn we heel tevreden met onze bijzondere collectie van de grafiften in ons museum De Tien Malen.

Literatuur:

- Dr.J.H.Holwerda, 'Frankisch grafveld in Putten', uit: Oudheidkundige mededelingen van Rijksmuseum van Oudheden te Leiden (1926, no.7)
- ADC ArcheoProjekten, Krachtighuizen, Sportpark De Eendracht, rapport 1748